

DET LEVENDE ARKIVET

— LOKAL FORANKRING EN FORUTSETNING FOR Å LYKKES I ARBEIDET MED
PRIVATE ARKIVER?

Marit Hosar

17.03.2014

OPPLANDSARKIVET AVD MAIHAUGEN

- Privatarkivinstitusjon med ansvar for seks kommuner i Oppland med Lillehammer som tilholdssted
- Samlokalisert og en del av Maihaugen/Stiftelsen Lillehammer museum
- 1 fast ansatt + prosjektmedarbeidere og frivillige
- Stiftet i 1981. Med i nettverket Opplandsarkivet
- Mellom 40 – 100 avleveringer pr år
- Totalt ca 1800 arkiv fordelt på 2500hm, dvs mange mindre arkiver, mange foreningsarkiver, men etter hvert flere bedriftsarkiver.
- Aktiv innsamling av bevaringstruede arkiver fra hjørnesteinsbedrifter eller arkiver innen sektorer nevnt i bevaringsplanen/ i henhold til vår bevaringspolitikk

OPPLANDSARKIVET AVD. MAIHAUGEN

- Aktiv formidling med utstillinger, seminarer, Arkivdagen, foredrag, skrivestue, digitale fortellinger, nettformidling med vekt på nettutstillinger, mm
- www.opam.no

FORMIDLINGSARBEIDET: FOREDRAG OG SEMINARER

Foredrag seminarer,
møter i lokale foreninger,
Gudbrandsdalsseminaret

UTSTILLINGER

Temporære og
vandreutstillinger

ARKIVDAGEN

SKRIVESTUE, PUBLIKUMSDAGER, FORTELLINGER

DIGITAL FORMIDLING

Nettutstillinger
Arkivportalen
Facebook mm

http://www.opam.no/stemmerett/no/hjem

ND Norsk bokmål (Norge) Hjelp

Opplandsarkivet avd. Maihaugen

I kamp for stemmerett

Stemmerettsjubileet 1913 – 2013

Opplandsarkivet
AVDELING MAIHAUGEN

Hjem

Pionere nasjonalt

Pionere i Gudbrandsdalen

1905 - Norges første folkeavstemning

1907 - viktig seier for stemmeretten

1908 - Landsmøte

Kvinner i politikken

Tidslinje

Stemmerettsjubileet 1913 - 2013

Hundre år er gått siden kvinnene i Norge fikk allmenn stemmerett. Den 11. juni 1913 vedtok Stortinget at kvinnene fikk like rettigheter som menn. En demokratisk seier var vunnet etter flere års arbeid for likestilling. Kampen for likestilling har holdt fram gjennom de hundre årene som har gått siden, og arbeidet har gitt resultater.

De nordiske landene leder an i arbeidet for likestilling. De var også blant de første landene som innførte stemmerett for kvinner på lik linje med menn.

World Economic Forum rangerte Norge på andreplass som det mest likestilte landet i 2010, etter Island som toppet undersøkelsen. Tett fulgt av Finland, Sverige, New Zealand og Danmark.

I de hundre årene som har gått siden Stortinget fattet sitt vedtak, har kvinnene inntatt ledende posisjoner innen politikken og næringsliv. De har erobret skanse for skanse, med rett til utdanning og yrkesvalg og med rett til fødselspermisjon der fedre og mødre kan delede permisjonstiden.

1970-tallet:

1970-tallet ble preget av en godt synlig kvinnekamp. 8. mars ble markert over hele landet som kvinnes internasjonale solidaritetsdag. Spørsmål som sjelbestemt abort, barnehageplasser, like lønn for likt arbeid var noen av kampakene. Unge jenter organiserte seg og en rekke nye kvinneorganisasjoner så dagens lys. Den internasjonale kvinnedagen, 8. mars ble innstiftet allerede i 1910, og ble første gang markert i Norge i 1915 med Aleksandra Kollontaj som hovedtaler. Først fra 1990-tallet har 8. mars fått en bred oppslutning som markeringssdag for kvinners rettigheter og likestilling.

Under FNs 27de Generalforsamling i 1972 ble det besluttet at 1975 skulle være FNs internasjonale kvinneår. Måsetningen var å sette søkelyset på kvinneskildringen rundt i verden. Dessverre er det fortsatt ikke selvsagt at jenter skal kunne gå på skole eller inneha et yrke rundt om i verden.

Om nettutstillingen:

Denne nettutstillingen tar for seg arbeidet med stemmeretten lokalt og gir en oversikt over de første pionerkvinnene innen politikken i Lillehammer og Gudbrandsdalen. Utstillingen baserer seg på arkivkilder fra kommuniststyrene, valgprotokoller, privatarkiver fra organisasjoner og enkeltpersoner. Dessverre har det vært vanskelig å finne materiale om mange av kvinnene. Selv om de kom inn i kommuniststyrene, står det lite i arkivene som kan fortelle hvem de var. Utstillingen bygger også på en vandreutstilling utarbeidet i forbindelse med stemmerettsjubileet for kommunene Gausdal, Lillehammer og Øyer.

Utstillingen er støttet økonomisk av Fylkesmannen i Oppland, kommunene Lillehammer, Øyer og Gausdal via regionrådet og Stiftelsen Lillehammer museum.

Utstillingen er under arbeid. Har du fotografier eller arkivmateriale som kan være av interesse, ta gjerne kontakt med Opplandsarkivet avd. Maihaugen.

Copyright © 2006-2014 – Opplandsarkivet avd. Maihaugen
Ansvarlig redaktør: Marit Høsar

STIFTELSEN
LILLEHAMMER
MUSEUM

RETEN TIL Å PROTESTERE: Den nordiske arkivdagen har i år «Protest» som tema. Det preger også foredragene under den åpne, lokale markeringen på Maihaugen i ettermiddag. Her fra 1. mai i Lillehammer 1973.

Arkiv er ikke kjedelig

ARKIVDAGEN

Hva: Den nordiske arkivdagen 2012
Hvem: Fylkesarkivet i Oppland, Opp-
 landsarkivet på Maihaugen og Norsk
 vegmuseum
Hvor: Maihaugen
Når: I morgen fra klokka 13–15
Inngang: Vanlig museumsbillett

Av Per Ivar Henriksbo
 per.ivar.henriksbo@gd.no
 Mobil 975 86 294

LILLEHAMMER: Den årvisse nordiske arkivdagen er her, og foregår på Maihaugen i morgen ettermiddag.

dag. I år er temaet Protest.

Arkiver over hele Norden åpner sine dører for publikum på arkivdagen. Både i dag og i morgen vil Opp-
 landsarkivets avdeling i Salvesengården på Maihaugen holde åpent for å rette søkelyset på kilder for slektsgranskning.

Lokalt preges morgendagen av flere foredrag. Tidligere fylkesmann i Oppland og før det ordfører i Lillehammer Knut Korsæth kommer for å snakke om om protestene mot utbyggingen av E6 på Mosodden, etter at det ble bestemt å anlegge ny euro-

paveg utenom Lillehammer sentrum. Fylkesarkivar Svein Ambli forteller historien om navnestriden forbindelse med sammenslåingen av kommunene Fåberg og Lillehammer, mens tidligere kommunestyrepolitikere og nå tilfittsvalgt i Fagbundet Helge Galtrud skal snakke om den lokale sykehuskampen.

Arkivleder i Opplandsarkivet Marit Hosar, vil presentere arbeidet med protestaksjoner og i et auditoriet innenfor resepsjonen.

GD 14/11-2011
 Protester er en del av demokratiet. I helgen ble gamle kampsaker i Lillehammer trukket fram igjen i anledning Arkivdagen 2011.

Av Inger Stokland
 inger.stokland@nordl.no
 Mobil 909 38 972

LILLEHAMMER: Navnestrid, vegtraseer, sammenslåinger, skolenedleggelse, sykehus, OL, EF. Alle har ført til protester og sjoner.

Hva skal barnet hete

Selve kommunesammenslåingen av byen Lillehammer og landskommunen Fåberg engasjerte ikke folk så voldsomt på begynnelsen av 1960-tallet. Navnestriden derimot, skapte høye bølger, sier Svein Ambli i Opplandsarkivet.

I avisene het det at hvis navnet ble Fåberg, var dette en skandale konsekvenser for Lillehammer som turistby.

– Navnestriden var blant de første eksemplene på protestaksjoner i Lillehammers historie, sier Ambli.

Mosodden

Det ble dannet en aksjonsgruppe med Tove Thorsdalen i spissen da legges nye E6 over Mosodden midt på 1960-tallet. Miljøvern var et nytt begrep, og aksjonistene ble sett på som venstreivrige.

– De ble kalte aksjonistene for sultre. Det var harde ord, sier om temaet i Korsæth som holdt foredrag.

Det var underdriftskampanjer og det ble laget film om Mosoddenens vakre natur. Men vegmyndighetene vek ikke en tomme.

Et av alternativen var å lage senger. Arbeiderpartiet ville at E6 Men de rpte saken. Stortings Kvanmo i spissen bestemte at Hana skulle legges i tunnel.

– Det ble en grei løsning likevel, sier Korsæth.

– Da Staten overtok sykehusene fra fylkene i 2002, havnet Oppland opp på et nytt nivå, sier Helge Galtrud i Fagforbundet.

Lærte nytt om slektsgranskning

LILLEHAMMER: Slektsgranskning er en spennende, sier Anne Bjørneby og Liv Abrahamsen. Lørdag besøkte de for å få råd og vink.

Leider av Opplandsarkivets avdeling på Maihaugen, Marit Hosar, viste ve slektsgranskning på.

– I dag er slektsgranskning blitt digitale arkiver. Derfor benytter seg mange av de digitale arkivene. Derfor benytter seg mange av de digitale arkivene.

Sykehusene ble foretak, og den nye regnskapsføringen, viste pluss og minus på tidligere var i balanse, nå gikk med underskudd. Sykehusaksjonen startet på

hjemme foran datakjernen. Men vi hjelper fortsatt folk med å komme i gang med slektsgranskning og materiale, sier Hosar.

Det meste finnes i kommune-, fylkes- og statsarkiver, og kirkebøker og folketellinger er viktige verkøyer for dem som vil vite mer om tidligere generasjoner.

– Det er synd man begynner å interessere seg for slektsgranskning først når man er gammel.

ARKIVDAGEN: Tidligere fylkesmann og ordfører Knut Korsæth, Svein Ambli ved Opplandsarkivet og Helge Galtrud holdt foredrag om protestaksjonene i Lillehammers historie.

Gjøvik i august 2005 og ble markert på Lillehammer like før jul. I 2007 ble det politisk streik i Oppland på grunn av funksjonshandicap mellom sykehusene i innlandet. Styret i Sykehuset Innlandet snudde delvis. Våpene er fortsatt ikke lagt ned, sier Galtrud.

Arkivleder i Opplandsarkivet, Marit Hosar, viser ve slektsgranskning på Maihaugen. Anne Bjørneby og Liv Abrahamsen fikk veiling av Marit Hosar ved Opplandsarkivet.

4 Torsdag 8. november 2012

NYHETER

ARKIVDAGEN: Søndag 11. november vil tre foredragsholdere ta deltarke på Arkivdagen med på en reise i historienes verden, til møtestedene i Storgata i Lillehammer, hjørnene, folkene, skjenkestuene, minnene. FOTO: Maihaugen

Møteplasser og Arkivdagen

LILLEHAMMER: Årets arkivdag, på søndag, har satt temaet til møteplasser. Tre foredragsholdere tar publikum med på en reise i historienes verden, til møtestedene i Storgata i Lillehammer, hjørnene, folkene, skjenkestuene, minnene.

Det siste året har det vært en del diskusjon om offentlige møteplasser. Erfaringene etter roseaksjoner og soli-

daritetsmarkeringer etter 22. juli 2011 viste behovet for offentlige møteplasser rundt i byer og bygder. Møteplassene har variert opp gjennom historien. Fra å møtes på kirkebakken for å få informasjon og spørre nytt om venner og kjente til de globale møteplassene på nettet som mange benytter i dag. I arkivene møter vi mange fortellinger om møteplasser. På søndag 11. november vil tre foredragsholdere gi oss en innføring i noen av historiene. Tre foredragsholdere vil ta oss med på en reise

i historienes verden, til møtestedene i Storgata i Lillehammer, hjørnene, folkene, skjenkestuene, minnene. Hvem husker den nærmeste mjølkerampa? Eller hva som fantes av møteplasser i Fåberg og Lillehammer rundt 1900. Arkivinstusjonene i Lillehammer; Fylkesarkivet i Oppland, Norsk vegmuseum og Opplandsarkivet avd. Maihaugen samarbeider om Arkivdagen, som er regionens markering av den felles nordiske arkivdagen. Søndagens arrangement er på Maihaugen og det er gratis adgang for de som deltar.

Lett å få
 pressedekning

MARKEDS OG BRUKERUNDERSØKELSE

To delt undersøkelse:

Del 1:

- 3 sentrale temaer:
- Kjennskap til Opplandsarkivet avd. Maihaugen/OAM -
Involvering i OAM - Interesse for OAM

Del 2:

Sentrale temaer:

- => Brukernes bakgrunn (yrke, utdanning, medlemskap i lag/foreninger)
 - => Prioriterte temaer og oppgaver,
 - => Faktisk kontakt med OAM totalt sett og siste 12 måneder
- => Ris og ros (åpne spørsmål)

DATAINNSAMLING OG METODER

- **Kartlegging av kjennskap til OAM i befolkningen**
- *Østlandsforskning* utarbeidet skjema, brukerundersøkelsen , ansvar for analyse og rapport
- *Norstat* gjennomførte telefonintervju
 - 1000 respondenter fra Lillehammer (500), Øyer, Gausdal, Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron
- **Brukerundersøkelsen**
- 239 (25%) av 694 respondenter ble med til del 2
- 158 (66%) svarte på spm. Om bruk, vurderinger, ønsker
- Interessen til å bli med og svare på del 2 størst blant de mest involverte, dvs personer som har levert/brukt arkiv. Alle resultatene fra del 2 er vektet.

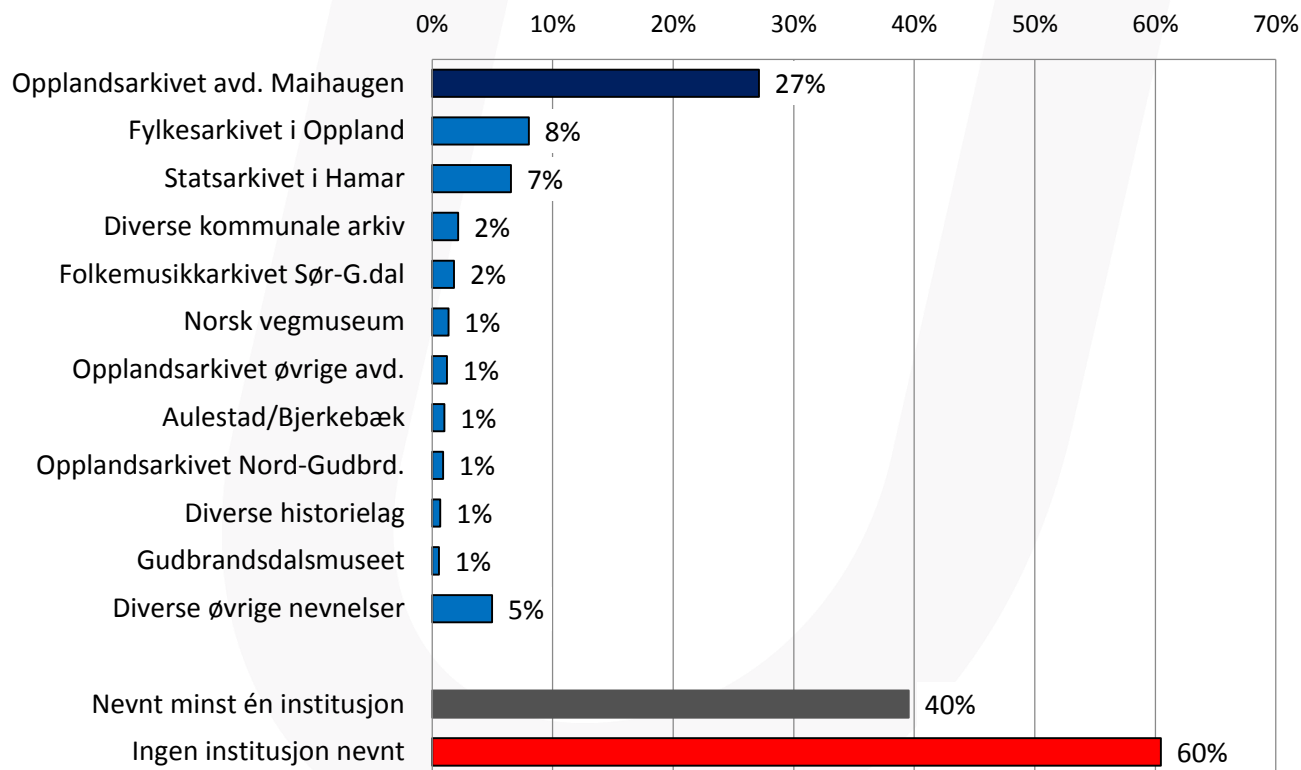
OM MATERIALET

- **De 1000: Godt representative i befolkningen**
 - 694 respondenter kjente til OAM
- **Brukerundersøkelsen**
 - 239 interesserte brukere – 158 av de mest interesserte svarte på del 2
 - Trolig et godt bilde av OAMs kjernepublikum
 - Skjev geografisk fordeling (størst interesse i Lillehammer-regionen)
 - Skjev aldersfordeling (skille ved 40 år)

KJENNSKAP TIL ARKIVINSTITUSJONER

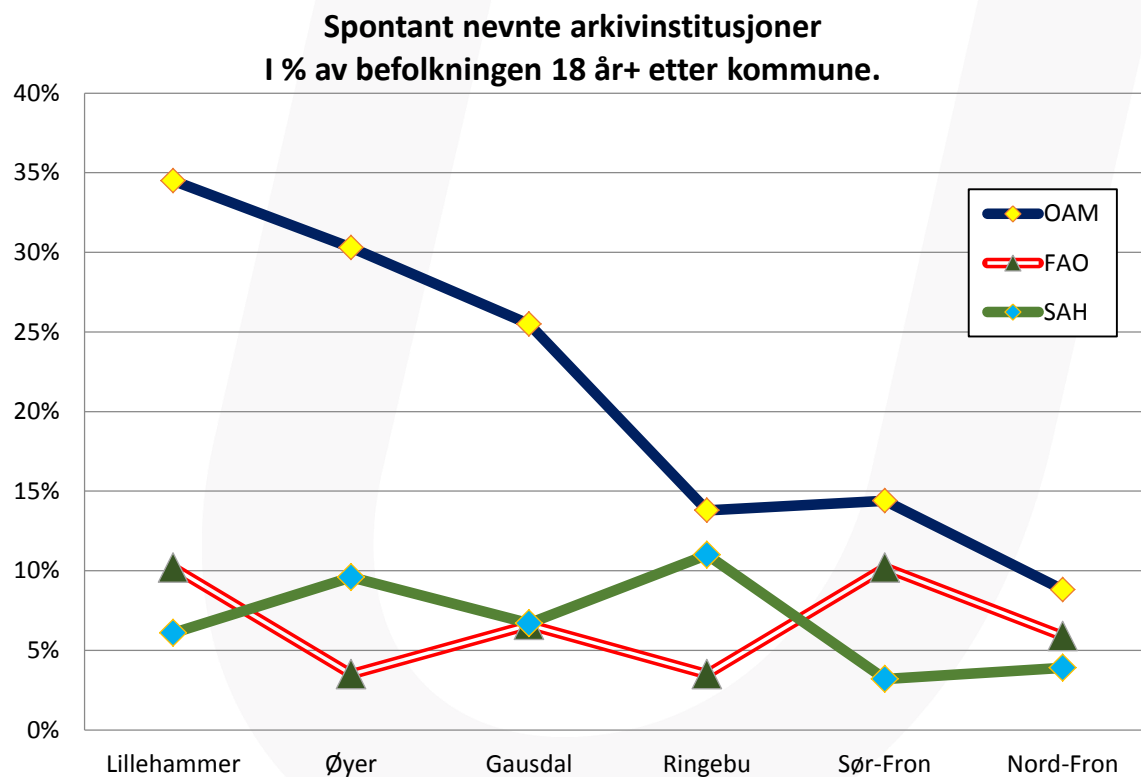
- Av de som nevnte arkiver – 2/3 nevnte OAM

**Spontant nevnte arkivinstitusjoner
i % av befolkningen 18 år+ i Sør-Gudbrandsdalen.**

KJENNSKAP TIL OAM

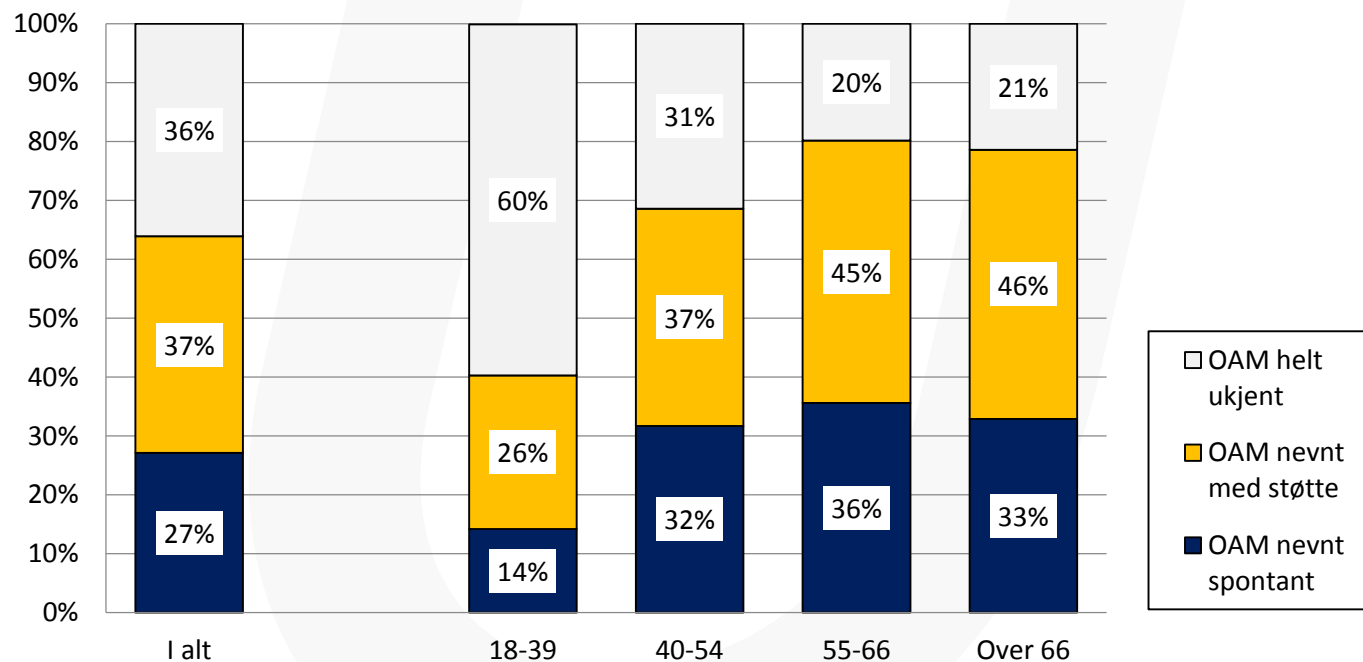
- OAM – spontant nevnt av 27 %, 33% i Lillehammer

KJENNSKAP TIL OAM

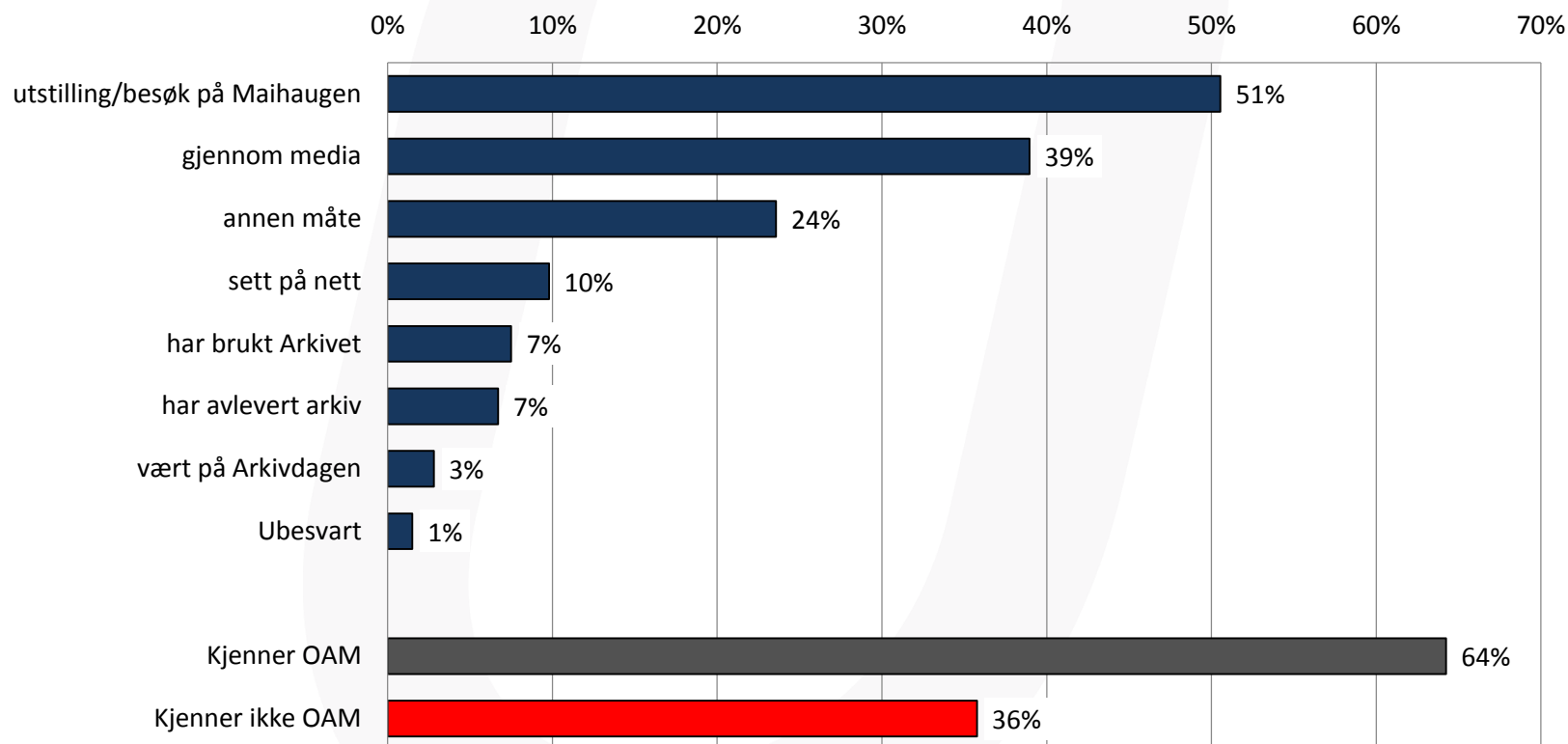
- Alder – et sentralt kjennetegn

**OAM særlig godt forankret blant de over 40 år,
kjent og nevnt spontant av 1/3**

INVOLVERING – HVORDAN BLE DE KJENT MED OAM

Ble kjent med OAM gjennom...
I % av befolkningen 18 år+ i Sør-Gudbrandsdalen.

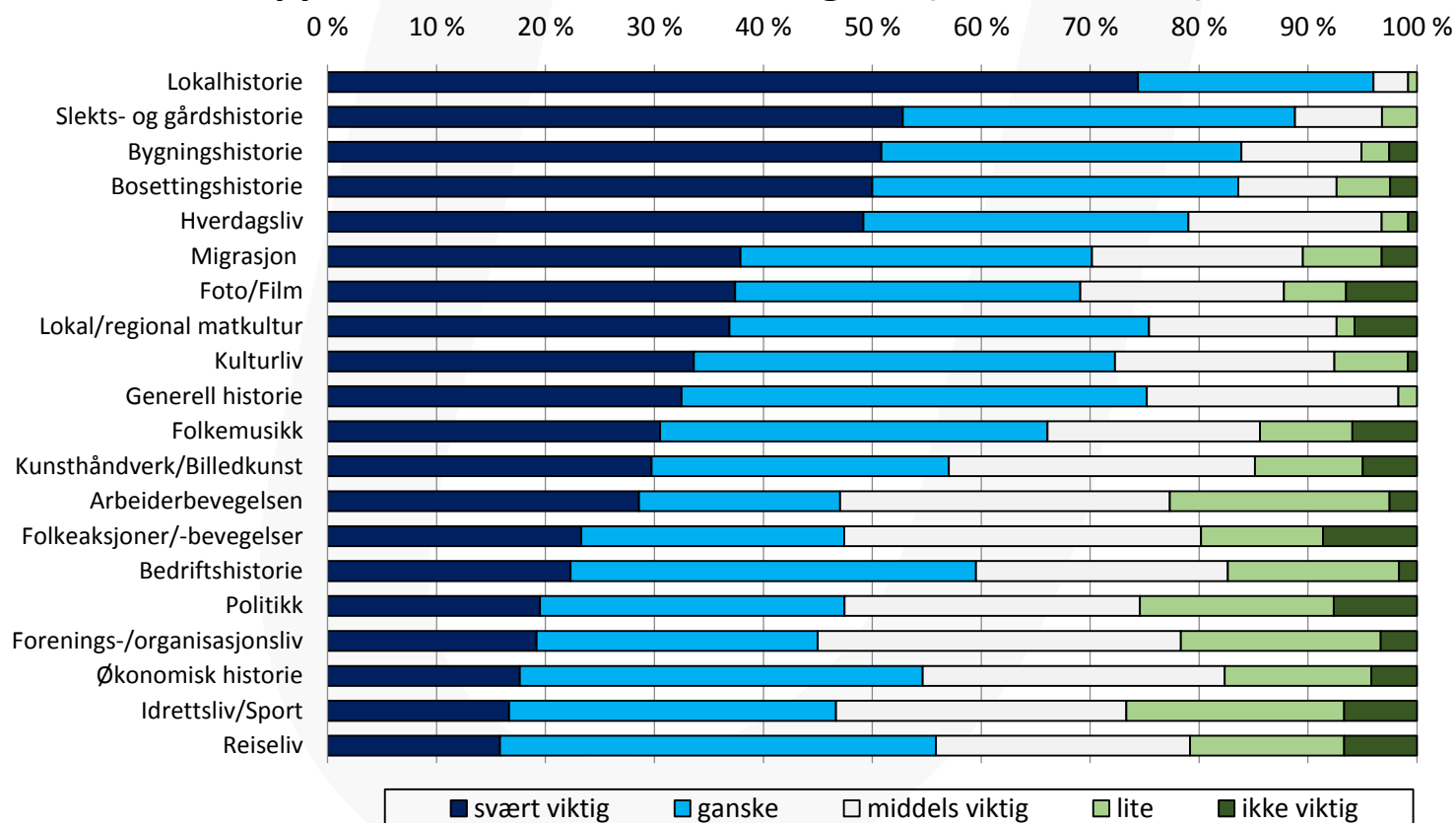
SPESIELLE GRUPPER, DE INTERESSERTE I ARKIV OG OAM

- Mange med høy utdanning – 70 % universitet/høgskole
 - Mange i akademiske yrker – 74 %
 - Stor andel selvstendig næringsdrivende (primærnæring) 12 %
 - Stor andel (77%) med verv i lag, foreninger og organisasjoner
 - Stort mangfold av lag, foreninger og organisasjoner
 - Mange er aktive i flere lag/organisasjoner (33 %)
-
- 27 % er medlemmer av De Sandvigske Samlingers Venner
 - 14 % er medlem av et historielag
 - 18 % andre typer lag som kan være relevante i forhold til arkiv/-bruk

BRUKERNES VALG AV TEMA

- Det meste er viktig – men noe viktigere enn annet

Hvor viktig mener du følgende temaer bør være for
Opplandsarkivet avd. Maihaugen? (n=125 vektet)

PUBLIKUMS FORHOLD TIL OAM - OPPSUMMERT

- Rimelig godt kjent og forankret i regionen
 - Kjent av 64 % derav av hele 27 % nevnt spontant, av mange som «top of mind»
- Klar geografiske forskjeller særlig hva andelen «byggere» angår
- Store aldersmessige forskjeller
- «Spesielle brukergrupper»
 - Høyt utdannet
 - Akademikere og primærnæring
 - Aktive organisasjonsfolk

HVEM ER VÅRE GJESTER PÅ NETTSIDENE?

27,5 % er mellom 18-24 år

33,5 % er mellom 25 – 34 år

15,5 % er mellom 35 – 44 år

12,5 % er mellom 45 – 54 år

5,5 % er mellom 55 – 64 år

5,5 % er fra 65år +

OPPSUMMERING

- Undersøkelsen har vært nyttig, vi har fått mange signaler vi tar med i våre kommende strategidokumenter
- Vår erfaring er at en aktiv formidlingspolitikk medfører synlighet
- Vi når de unge via nettfremidling
- Omtale i media er av betydning
- Arkivene ut på nett er et annet satsingsområde, da er bosted uten betydning
- Synlighet en forutsetning for at arkivskapere avleverer sine arkiver
- Synlighet en forutsetning for å vekke interesse, fåbrukere/gjester

RAPPORTEN

- Rapporten kan lastes ned fra Østlandsforsknings sider.
- <http://www.ostforsk.no/publikasjoner.html?view=report&rid=737>

DET LEVENDE ARKIV?

- **Samspill med regionen arkivet har ansvar for en forutsetning**
- **Synlighet i det offentlige rom er en nødvendighet**
- **Mangfold – både i innhold og metode, målgrupper og samarbeidspartnere**
- **Aktuell - samfunnsaktør**
- **Ett skritt på vegen – men 60 % kjenner fortsatt ikke til navnet på en eneste arkivinstitusjon i regionen.....**
- **Carpe Diem Stå på videre!**